

Fædrelandsvennen kommer med flere kritiske påstander mot Retrievers metode og arbeid i kapittel 4 av rapporten *Mediedekningen etter 22. juli*. Nedenfor følger en klargjøring av punktene som Fædrelandsvennen setter spørsmålstegn ved.

Om rapportens kapittel 4: Høyreekstremisme som nyhetsstoff og høyreradikalt innhold i mediene

Rapportens kapittel 4 er todelt. I den første delen rettes søkelyset mot høyreekstremisme som et ideologisk bakteppe til terrorhandlingen. Ved å søke etter ordet høyreekstremisme ønsker vi å kartlegge hva redaksjonene har publisert om dette temaet. Hvordan forekomsten av begrepet endrer seg fra 2001 til 2021 blir undersøkt for å finne ulikheter i mediedekningen før og etter 22. juli 2011.

Den andre delen av kapittelet undersøkes hvordan høyreradikale og høyreekstreme stemmer og grupper er til stede i mediebildet. Kategoriseringen til denne delen av kapittelet baseres på en liste over høyreradikale og/eller høyreekstreme partier, organisasjoner og andre grupperinger, samt navngitte enkeltpersoner tilknyttet disse. Denne oversikten er utarbeidet av C-REX. En liste med disse navnene og grupperingene er lagt ved på side 212 i rapporten. Vi undersøker i hvilken grad personer tilknyttet disse partiene, organisasjonene og grupperingene blir intervjuet i nyhetssaker, og i hvilken grad deres leserinnlegg publiseres i norske aviser.

Definisjonen til C-REX på høyreradikale og høyreekstreme organisasjoner, er at *høyreekstremisme* forbindes med antidemokratiske holdninger, rasisme, fremmedfiendtlighet, etnisk nasjonalisme, konspirasjonsteorier, autoritarianisme – og i noen tilfeller også politisk vold. De mest kjente ideologiske retningene innenfor høyreekstremisme er nazisme og fascisme¹. *Høyreradikalisme* assosieres løsere med politisk motivert vold, og først og fremst med radikal nasjonalisme, autoritarisme, populisme og fremmedfrykt².

I likhet med høyreekstremisme er også høyreradikalisme kontroversielt, dels fordi svært få politiske partier, grupper eller aktivister bruker det for å beskrive sin egen posisjon, og dels fordi det er assosiert med holdninger og handlinger som er sterkt stigmatisert og, i noen land, til og med ulovlig.»

I del to av kapittel 4 kartlegger vi to dimensjoner: (1) i hvilken grad høyreradikale og/eller høyreekstreme partier, organisasjoner og grupperinger kommer til orde i norske medier, og (2) i hvilken grad disse partiene, organisasjonene og grupperingene bruker spalteplassen på høyreekstreme/høyreradikale tematikker eller andre tematikker knyttet til for eksempel lokalpolitikk.

Kartleggingen av disse to dimensjonene gir ny innsikt i hvordan og i hvilken grad disse partiene, grupperingene og organisasjonene er til stede i norske redaksjonelle medier. Dette utgjør et viktig faktagrunnlag, blant annet for videre forskning på og debatt om legitimering av høyreradiakale og høyreekstreme stemmer.

Om metoden

Oppslag publisert på flere flater

Retriever teller oppslag publisert på nett og på papir for alle mediene i analysen. Dette gjelder også i tilfeller hvor det samme leserinnlegget publiseres på tvers av

¹ Jupskås, A. R. (2019). *Høyreekstremisme*. Hentet 07.02.22 fra <https://snl.no/høyreekstremisme>

² Jupskås, A. R. (2020). *What is right-wing radicalism?* Hentet 07.02.22 fra <https://www.sv.uio.no/c-rex/english/groups/compendium/what-is-right-wing-radicalism.html>

mediekonsernernes ulike aviser. De ulike flatene treffer ulikt publikum, både hva gjelder lesertall og demografiske variabler. En analyse som dette handler om å kartlegge det totale medietrykket fra norske medier, og da mener Retriever det er nødvendig å inkludere publiseringer på tvers av flater.

Dette presiseres blant annet på rapportens side 120:

«Merk at det reelle antallet unike oppslag i Fædrelandsvennen sannsynligvis er halvparten av de 1510, ettersom kildegrunnlaget teller alle oppslag publisert på nett og papir som individuelle oppslag. Brorparten av disse innleggene, mer enn 1000 oppslag, er skrevet av Vidar Kleppe, bystyremedlem for Demokratene i Kristiansand, alene eller sammen med andre. 15 prosent av oppslagene i Fædrelandsvennen skrevet av høyre-radikale eller høyreekstreme personer, inneholder høyre-radikale temaer.»

Definisjonen av høyre-radikale

Retriever har basert hele kapittel 4 på C-REX' liste over høyre-radikale organisasjoner, partier og deres navngitte ledere. Vi mener dette kommer tydelig fram i rapporten, og at man som leser forstår grunnlaget for søkene.

Denne delen av analysen tallfester hvor mange ganger personer som er tilknyttet partier og organisasjoner som C-REX kategoriserer som høyre-radikale eller -ekstreme får leserinnlegg på trykk. De eneste personene som er inkludert på navnelisten/søkt etter per navn er personer som innehar lederposisjoner i grupperingene/partiene på C-REX' liste.

Øvrige innlegg er inkludert fordi avsenderne har signert med navnet på grupperingene/partiene på C-REX' liste som er definert som høyre-radikale.

Fædrelandsvennen stiller følgende spørsmål:

Blant andre som får det høyre-radikale stempet er en som i 2021 ble innvalgt i bystyret for Demokratene. Ifølge oversikten har hun skrevet et innlegg hvor hun advarer mot nedleggelse av NAV-kontor i Songdalen. Hun var tidligere leder i Søgne Sp. Etter valget meldte hun seg ut av Demokratene. Nå er hun tilbake i Sp. Er hun fortsatt høyre-radikal? Eller var hun høyre-radikal kun de månedene hun var medlem av Demokratene?

En annen som ble valgt inn i bystyret for Demokratene har skrevet flere innlegg som er med i oversikten, de aller fleste om kultur, idrett og folkehelse. Etter hvert meldte han seg inn i KrF, som han nå representerer i bystyret. Er han, eller var han, høyre-radikal?

Vi vil presisere at vi kun har søkt etter listen over partier, organisasjoner og grupperinger i leserinnleggenes byline. Innleggene Fædrelandsvennen viser til over er signert Demokratene, et parti kategorisert av C-REX som høyre-radikalt. Eventuelle leserinnlegg publisert senere, der de samme personene og politikerne har signert med andre partier, har ikke kommet med i vårt datagrunnlag.

Fædrelandsvennens påstand om at denne metoden definerer enkeltmedlemmer i Demokratene som høyre-radikale/-ekstreme er uriktig og en feilslutning. Hensikten med denne tellingen er å dokumentere antall ganger en høyre-radikal/-ekstrem organisasjon eller

parti, basert på listen til C-REX, får innpass i spaltene til norske redaktørstyrte medier. Dette er beskrevet på rapportens side 117:

«De høyreekstreme og høyreradikale organisasjonene og personene vi baserer datagrunnlaget på, er utarbeidet av C-REX (se vedlegg) og er en liste over en rekke grupperinger som defineres som høyreekstreme og høyreradikale, samt ledere og talspersoner for disse organisasjonene. Enkeltpersoner som ikke er tilknyttet organisasjoner eller partier er ikke inkludert på listen. Personer som kan anses som høyreekstreme eller høyreradikale uten å være tilknyttet etablerte grupperinger, vil ikke bli plukket opp av våre søk.»

Kategoriseringen av høyreradikalt innhold

Vurderingen av hvorvidt innleggene inneholder høyreradikalt innhold er gjort gjennom diskursanalyse, og med utgangspunkt i definisjonen av høyreekstremt og høyreradikalt innhold.

For å minimere feilmarginen i kategoriseringsprosessen er hvert innlegg lest igjennom og vurdert to ganger, individuelt av to erfarne medieanalytikere. Alle innlegg som av den første gruppen analytikere ble kategorisert som høyreradikalt/høyreekstremt innhold, ble videre gjennomlest og vurdert på nytt av to uavhengige medieanalytikere, én med spesialkompetanse på høyreradikale/høyreekstreme i mediasammenheng. Totalt er altså innleggene som inneholder høyreekstremt/høyreradikalt innhold gjennomlest og vurdert fire ganger.

I noen tilfeller er det enkelt å slå fast at innleggene har høyreradikalt innhold, i noen tilfeller enkelt å se at det ikke innehar det, og i noen tilfeller er det vanskelig å avgjøre – noen ligger i skillelinjen. Her har vi diskutert og vurdert innleggene nøye.

At de 225 innleggene vi har kategorisert som å inneha høyreekstreme eller høyreradikale tematikker, peker Fædrelandsvennen på to innlegg der de mener definisjonen er trukket for langt. Vi kommenterer her kort vår vurdering av disse to innleggene; det ene om kristendomsfaget og det andre om religiøse hodeplagg:

Sistnevnte innlegg anses som høyreradikalt ettersom forbudet mot hijab og turban motiveres av et høyreradikalt tankegods, dette er en klar vurdering. Førstnevnte oppslag om kristendom i skolen er et innlegg som ligger i skillelinjen mellom hva som kan anses å være høyreradikalt innhold og ikke. Da vi valgte å kategorisere dette innlegget som høyreradikalt var det med vekt på konteksten innlegget kommer i – det er et politisk budskap med tydelig kristenkonserverende innhold fremført av et parti kategorisert av C-REX som høyreradikalt.

Vi har lagt oss på samme linje i kategoriseringen av alle de 1820 oppslagene signert høyreradikale og -ekstreme partier/organisasjoner/grupperinger i alle norske riks- og regionaviser i kildeutvalget.

Avslutningsvis vil vi på nytt understreke at hovedformålet med rapportens kapittel 4 er å kartlegge to dimensjoner: (1) i hvilken grad høyreradikale og/eller høyreekstreme partier, organisasjoner og grupperinger kommer til orde i norske medier, og (2) i hvilken grad disse

partiene, organisasjonene og grupperingene bruker spalteplassen på høyreekstreme/høyre-radikale tematikker eller andre tematikker knyttet til for eksempel lokalpolitikk.

Debatten knyttet til disse spørsmålene handler om i hvilken grad publisering av innlegg, også uten høyreekstremt innhold, er med på å normalisere disse stemmene. Det er like viktig å tydeliggjøre at et dominerende antall oppslag *ikke* har høyre-radikalt innhold, som det motsatte.

Kartleggingen av disse to dimensjonene gir ny innsikt i hvordan og i hvilken grad disse partiene, grupperingene og organisasjonene er tilstede i norske redaksjonelle medier. Dette utgjør et viktig faktagrunnlag, blant annet for videre forskning på og debatt om legitimering av høyre-radikale og høyreekstreme stemmer.

Vi ønsker at denne rapporten skal benyttes i fremtidige samtaler om 22. juli og danne grunnlaget for videre diskusjon om høyre-radikale/-ekstreme stemmers rolle og påvirkning i det offentlige ordskiftet. Kritikken fra Færdrelandsvennen må ses å være et bidrag til debatten om dette viktige temaet.

Oslo, februar 2023

Malene Augestad, senior medieanalytiker i Retriever

Ingunn Vålansmyr, assisterende analysesjef i Retriever